

8 клас

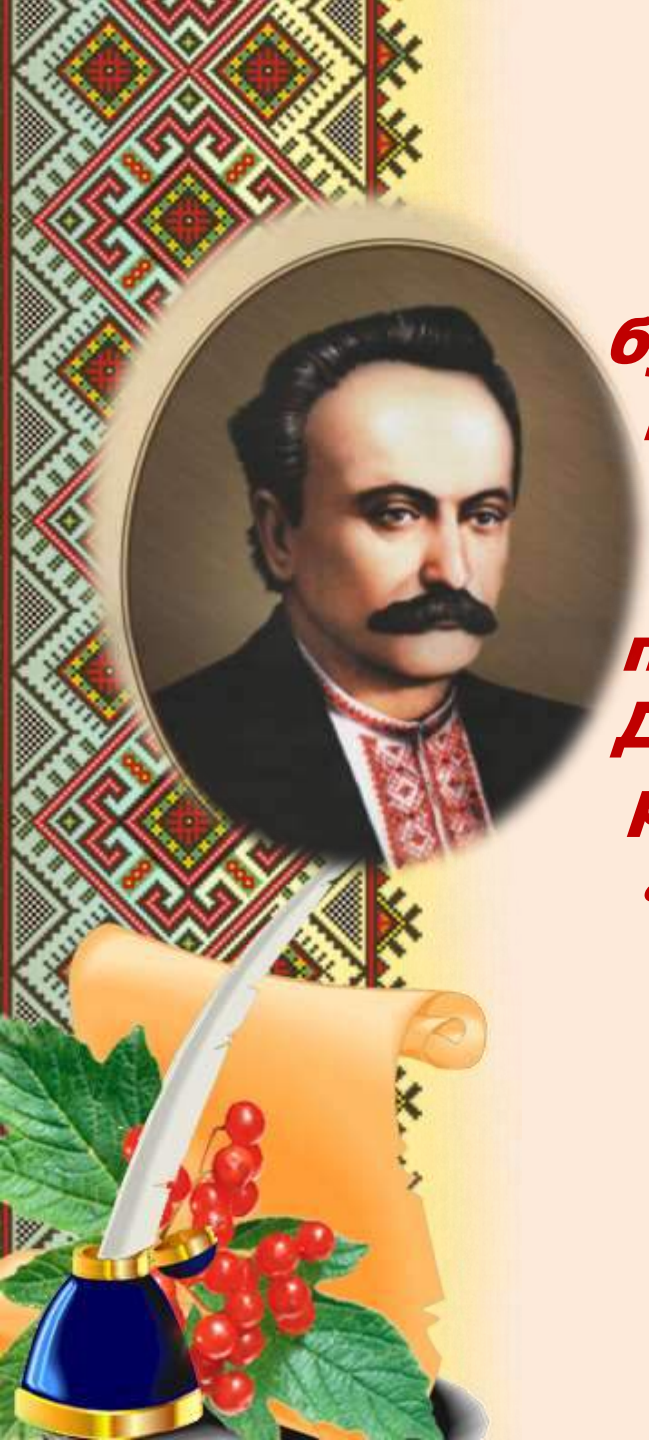
Українська література

Шістнадцяте жовтня

Класна робота

Т.Г.Шевченко

Життєпис поета

***Він був сином мужика — і став
володарем у царстві духа. Він
був кріпаком — і став велетнем у
царстві людської культури. Він
був самоуком — і вказав нові
світи й вільні шляхи
професорам і книжним ученим.
Десять літ він томився під вагою
російської солдатської муштри,
а для волі Росії зробив більше,
ніж десять переможних армій.***

Іван Франко

• Хто ж це такий?

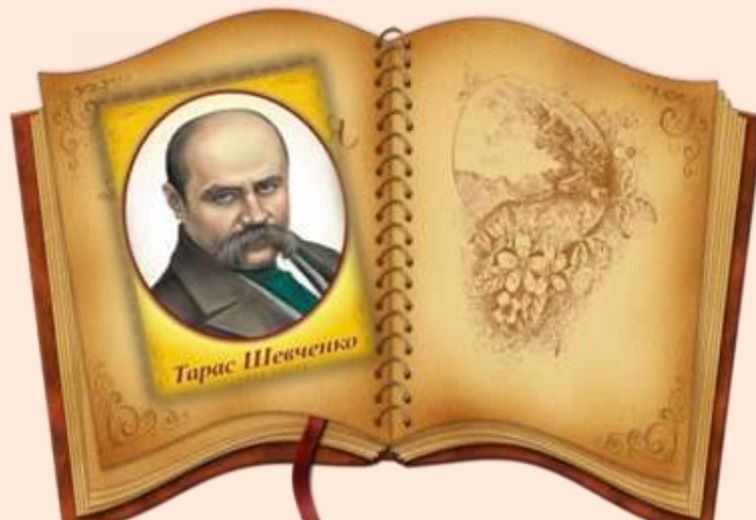
Тарас Григорович Шевченко

Тарас Григорович Шевченко — велика та невмируща слава нашого народу. В його особі український народ ніби злив свої найкращі духовні сили й обрав його співцем своєї історичної слави і соціальної недолі, власних сподівань і прагнень. Під думи народні налаштував свою ліру Кобзар, тому й оживало в слові його все те, що таїлося в самій глибині серця. Із тим скарбом — словом свого найкращого сина — український народ і виходить до всіх людей землі.

Тема уроку

Тарас Шевченко. Життєпис поета (участь у Кирило-Мефодіївському братстві, арешт, перебування в казематі, заслання). Роздуми автора про власну долю, долю України, плинність, скороминущість життя людини на землі, про її долю. «Думи мої, думи мої...» (1847). ТЛ: філософська лірика.

**Зіграймо літературне лото
«Асоціації», пригадаймо вже відомі
сторінки життя Т.Шевченка.**

- 1. Моринці.**
- 2. Григорій .**
- 3. Енгельгардт.**
- 4. Дяк .**
- 5. Петербург.**
- 6. Брюллов.**
- 7. Академія.**
- 8. Кобзар.**
- 9. 24.**
- 10. Тарасова гора.**
- 11. Малювання.**
- 12. Кирило і Мефодій.**

- 1. Моринці.** Село, де народився майбутній поет.
- 2. Григорій .** Ім'я батька поета.
- 3. Енгельгардт.** Прізвище пана, у якого Тарас служив козачком.
- 4. Дяк .** Перший учитель Тараса.
- 5. Петербург.** Місто, де навчався письменник.
- 6. Брюллов.** Прізвище видатного художника, який намалював портрет Жуковського, який було розіграно в лотерею для викупу Тараса Шевченка з кріпацтва.
- 7. Академія.** Заклад, у якому Тарас Григорович здобув вищу освіту.
- 8. "Кобзар".** Збірка поета.
- 9. 24.** Вік, коли було викуплено Т. Шевченка з кріпацтва.
- 10. Тарасова гора,** на якій поховано поета.
- 11. Малювання.** Заняття, яке Тарас полюбив з дитинства.
- 12. Кирило і Мефодій.** За участь у Кирило-Мефодіївському товаристві Шевченка було відправлено у заслання.

**...І мене в сім'ї великій,
В сім'ї вольній, новій
Не забудьте пом'янути
Незлим, тихим словом.**

Тарас Шевченко
«Заповіт»

Мета уроку:

Щоб глибше усвідомити ту велетенську роль, яку відіграла ця людина в житті нашого народу, перегорнемо ще раз сторінку його життя, переконаємося у тому, що Шевченко — велетень, філософ, сіяч розумного, доброго, вічного.

Сьогодні ми уявно перенесемося в далеке 19 століття, коли в житті Т. Шевченка настала подія, що внесла в його душу цілу гаму незнаних доти радощів, а разом із ними й нових смутків – це викуп з неволі, арешт, каземат, заслання, а також розкриємо розуміння власної місії поета у вірші

«Думи мої, думи мої...»

**«Тарас Шевченко –
провісник долі України»**

Обличчя історії. Тарас Шевченко

Дитячими шляхами Тараса Шевченка

Останні роки життя

• На початку 1857р. друзі поета отримали царський дозвіл на його звільнення. У 1859 р. Шевченко отримав дозвіл повернутися в Україну. Але за революційну агітацію серед селян його знову заарештували і звеліли виїхати до Петербурга. 4 вересня 1860 р. Рада Академії мистецтв надала Шевченкові звання академіка-гравера. Цього ж року виходить нове видання «Кобзаря». Шевченко багато працює: пише вірші, створює нові гравюри, стежить за поширенням свого «Букваря», планує видання кількох підручників.

• *10 березня 1861р. Тарас Григорович Шевченко помер. Труну з тілом Великого Кобзаря несли студенти з церкви аж на Смоленське кладовище. «Були в нас на Україні великі воїни, великі правителі, а ти став вище за всіх їх, і сім'я рідна в тебе найбільша, зібралися до тебе усіх язиків люди, як діти до рідного батька»,— сказав П. Куліш, звертаючись до померлого поета.*

- У травні цього ж року тіло Великого Кобзаря було перевезено в Україну й поховано на Чернечій горі біля Канева. Тут на одній з найвищих гір Дніпрових покоїтиметься прах його, і як на горі Голгофі, подібно хресту Господньому, стоятиме хрест, котрий буде видно і по той, і по сей бік нашого славного Дніпра. Після поховання люди довго не розходились, деякі залишилися й ночувати біля Тараса...

- Було це 22 травня. А 24 над домовиною почали насипати високу могилу — гору, яку пізніше названо Тарасовою.

ЗОВНІШНІСТЬ

У молодості Шевченко вдягався дуже модно. Про зачіску не вельми дбав.

Голив вуса, але залишав негусті бакенбарди. Був середнього зросту, але міцної тілесної будови. Широкі плечі, широка талія й легка сутулість надавали його поставі того особливого характеру , що росіяни називають "угловатостью"; у руках його не було гнучкості, граційності. На смаглявому обличчі – ледь помітні сліди віспи. Русявий. На перший погляд, обличчя його видавалося звичайним, але кожного, хто хоч трохи приглядався до нього, чарували невеликі, але виразні сірі очі, що світилися надзвичайним розумом і дивною добротою.

Вдача

Ось як згадують про Шевченка сучасники: "Своєю простотою, сердечністю, однією своєю появою мимоволі прив'язував до себе всіх: від малого до великого...", "Його трохи незграбні, але зовсім не вульгарні манери, проста мова, добра, розумна усмішка, все якось притягувало до нього й залишало враження старого знайомства, старої приятні, при якій всі церемонії робилися зайвими", "Він був надзвичайно ласкавий, м'який і наївно довірливий до людей, в усіх він знаходив щось добре й захоплювався часто людьми, що не були його варті. Сам же він впливав на інших якось чарівливо, всі любили його, навіть слуги".

Талант

Свої поезії Шевченко писав з надзвичайною легкістю – наче жартома: міг не тільки слухати при цьому розмови присутніх, а й сам брати в них участь.

Літературна Спадщина

Т. Г. Шевченка: 240 поезій з них — понад 20 поем, драма «Назар Стодоля», 20 повістей (до нас дійшли 9); щоденники; автобіографії, фрагменти двох незакінчених драм. Оригінали більшості творів Шевченка зберігаються в Інституті літератури НАН України.

Твори Шевченка перекладені приблизно 100 мовами світу.

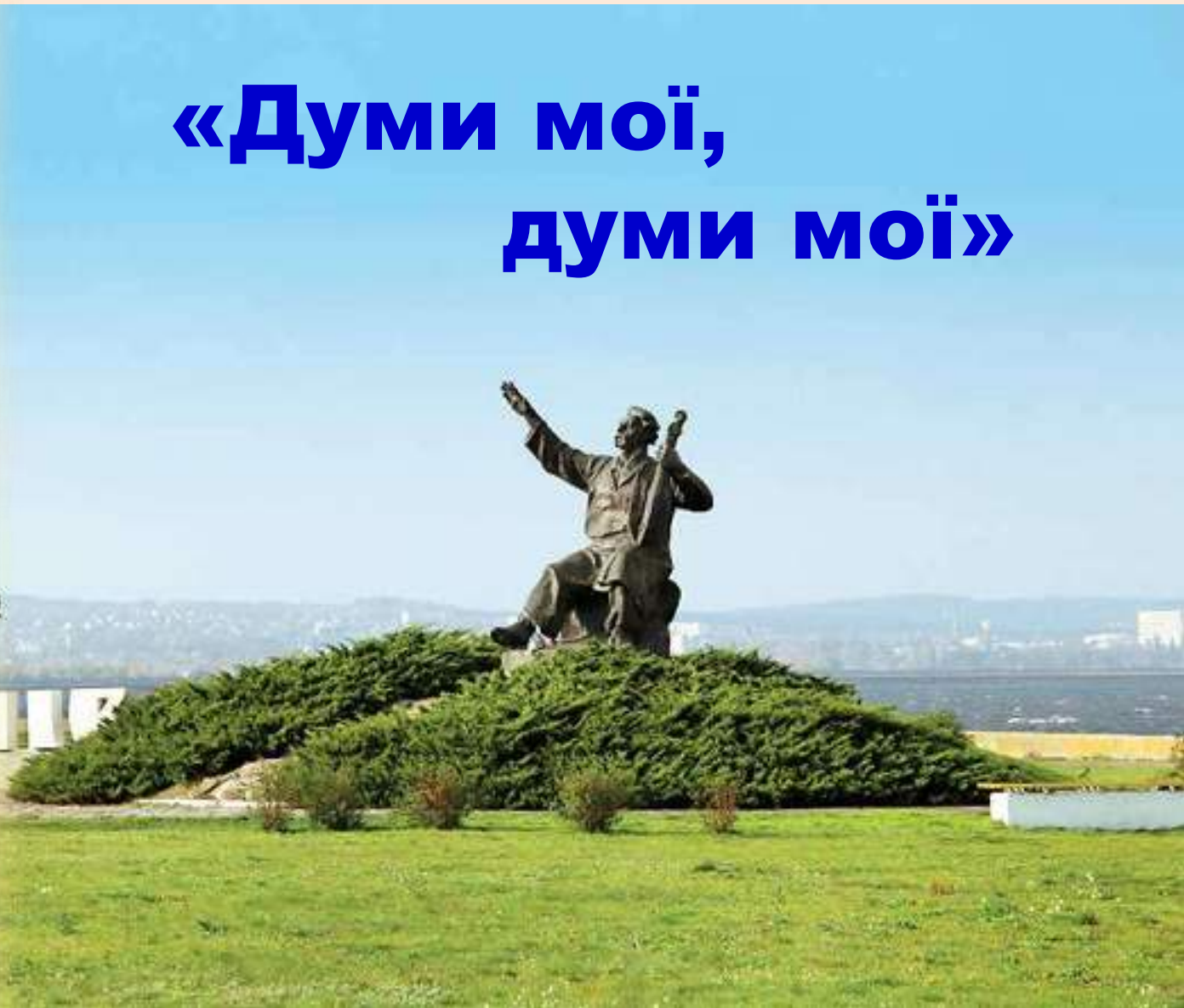
Талант

Шевченко був академіком гравюри Петербурзької академії мистецтв і залишав по собі багату спадщину: 210 акварелей, передусім пейзажів; 150 портретів, з яких 43 — автопортрети; 27 офортів, з яких 6 — серії «Живописна Україна»; понад 230 олівцевих рисунків ландшафтів України; ескізи, етюди, начерки — на 360 сторінках рукописів та альбомів. До того ж, не все збереглося.

Шевченко був віртуозом інтимного співу. Мав добрий слух, невеликий але гарний голос. Знав безліч українських пісень. Часто співав соло, а свою улюблену "Зіроньку" виконував так, що загіпнотизовував слухачів. Окрім того, був талановитим оповідачем і прекрасним декламатором. Запальний театрал і приятель найвидатніших акторів — свого часу, під час солдатчини він проявив блискучі акторські здібності.

«Думи мої, думи мої»

Історія написання твору

Вірш **«Думи мої, думи мої»** був написаний Тарасом Шевченком у 1838 році в Петербурзі.

У Т.Шевченка є ще один вірш «Думи мої, думи мої», написаний на засланні в Орській фортеці 1847 року. Після арешту Т. Шевченка за участь в Кирило-Мефодіївському товаристві, ув'язнено в казематах Третього відділу. Незабаром було виголошено вирок — призначити солдатом в Оренбурзький окремий корпус.

З 1847 року стає рядовим в Орській фортеці, продовжує писати у «захалявні книжечки» (1847-1850). Солдатчина для поета була гірше від тюрми, був ненависним сам дух солдафонства, що лягав на живу душу. Тому Шевченко писав, ховаючись від усього світу в степ, за вали, на берег моря.

До теми дум Тарас Григорович звертався не одноразово, а поезія «Думи мої, думи мої...» була написана у 1847 році під час його перебування в Орській кріпості. У цій поезії автор вболіває за важку долю, злиденне життя кріпаків, їхнє безправне становище, пригніченість України.

Тема: звернення Т. Шевченка до своїх дум із сподіванням і вірою у вільне життя співвітчизників.

Ідея: тільки впевненість у щасливе життя, наполегливість допоможе змінити соціальний устрій; засудження слабкості, поневірянь, байдужості, що роблять людину рабом.

Основна думка: думка про нещасливу долю свого народу не залишає поета протягом усього часу перебування на солдатчині.

Жанр: громадянська лірика.

Бесіда за питаннями:

- 1. Чому Т. Шевченко перебував в Орській кріпості?**
- 2. Що змусило письменника написати поезію «Думи мої, думи мої...»?**
- 3. Через що поет звертається до своїх думок? Що хвилює Т. Шевченка? Про яку «лиху годину» згадує автор твору?**
- 4. Який настрій у поета можна дослідити впродовж цієї поезії? Про що це свідчить?**

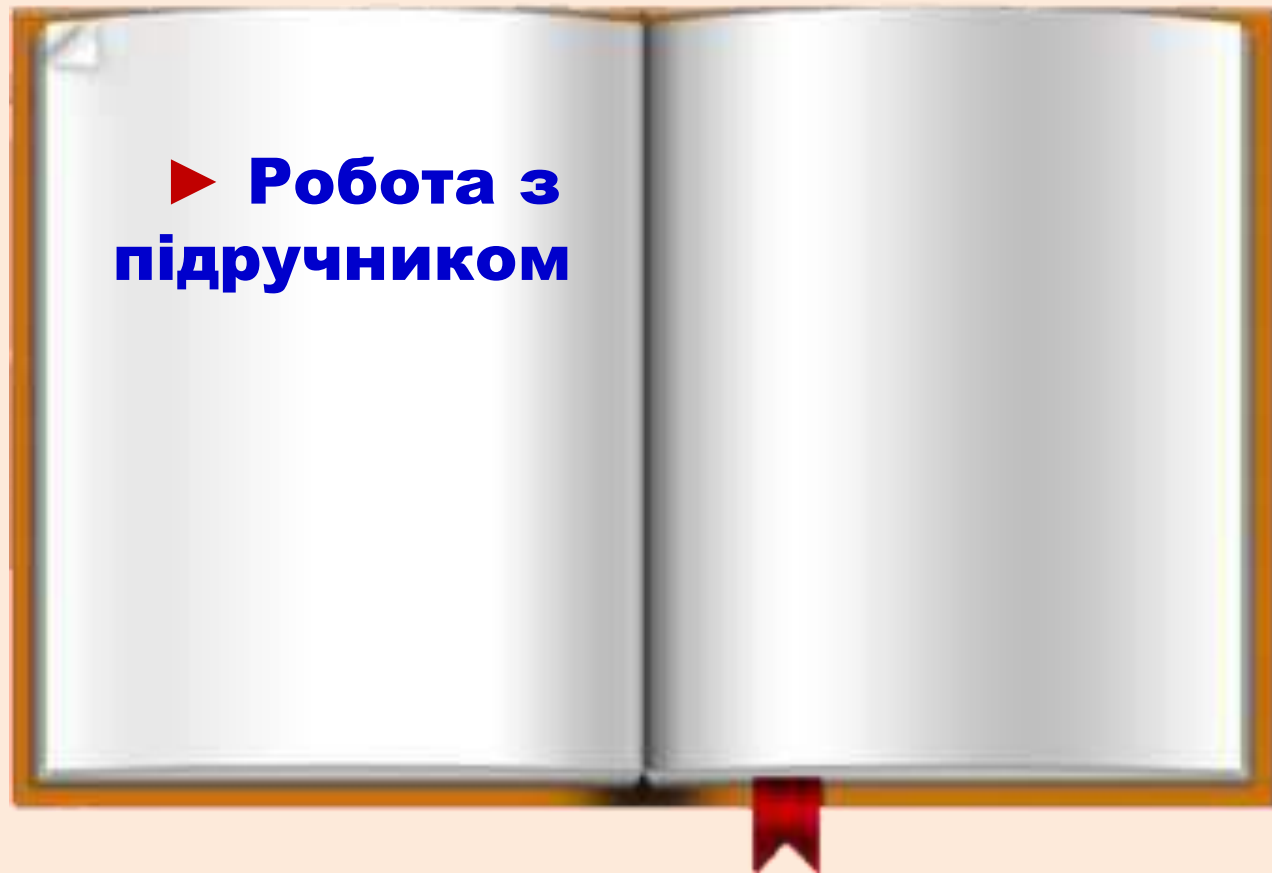

«Тарас Шевченко і сьогодення»

**► Робота з
підручником**

Філософська лірика -
твори, які у своєму змісті
передають прагнення
людського розуму в
образно-емоційній формі
висвітлити важливі
питання сенсу життя.

Домашнє завдання

Вивчити напам'ять
поезію Т. Шевченка
«Думи мої, думи мої»

